

Радован Миловић

ДВАДЕСЕТ ПЕТ ГОДИНА РАДА КУЛТУРНО-ПРОСВЕТНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ КРАЉЕВО

Навршило се две и по деценије постојања и веома плодног рада Културно-просветне заједнице, око које су се окупљале и данас се окупљају друштвене снаге које су своје слободно време прилагале борби за социјалистички развитак културе и културни препород свих средина у нашој општини. То је веома значајно раздобље у самоуправном развоју нашег друштва у коме су остваривани крупни, историјски задаци нашег социјалистичког развитка. Од посебног је значаја што 25-годишњица (1956—1981. година) и јубилеј Културно-просветне заједнице падају у време када сви наши народи и народности свећано и радно обележавају 40-годишњицу устанка и социјалистичке револуције.

Временски распон у коме се развијала веома интензивна активност Културно-просветне заједнице, испуњене веома крупним остварењима и увек новим иницијативама и полетима на путу нашег социјалистичког самоуправног преображаја културе, стваралаштва и читавог нашег живота.

У нашем општедруштвеном развоју који има неслућене размере, али и бројне тешкоће, Културно-просветна заједница је, зависно од услова деловања и етапа развитка, каткад са више, каткад са мање успеха, али увек у позитивном смислу пратила друштвена кретања и у њих се стваралачки и ангажовано уклапала, мобилишући субјективне снаге које су се око ње окупљале на акције које су давале значајан допринос остваривању политике Савеза комуниста у култури и друштву.

Тренутак у коме живимо карактерише жива активност у развоју нашег друштва, нарочито у развоју социјалистичких самоуправних односа и остваривања полити-

ке економске стабилизације. Широка друштвена активност и мноштво иницијатива за даљи развој и напредак стално опомињу на то да нема предаха у револуцији у чијој је најдубљој бити да увек иде даље на просторима већих слобода и бољих услова живота и рада за све радне људе.

Основно обележје нашем друштвено-економском развоју дају друштвена опредељења да се знатно измене односи у раду и да они који стварају вредност овладају вишком рада. Отуда се организовање активности у култури заснива и данас се темељи на оваквим друштвеним опредељењима — да се култура интегрише са удруженим радом и тако знатно измени свој садржај и постане хумана суштина рада и самоуправљања.

ПОБРА
ОКТОБРА

Наша борба за овакво универзално повезивање културе и свих сфера рада, већ даје одређене резултате. Они су видљиви у свим срединама, свакој организацији удруженог рада, месној заједници, културној институцији и организацији.

Широка активност у борби за даљи развој социјалистичких самоуправних односа у култури и борба за културне садржаје заједнички је задатак Културно-просветне заједнице као старијег облика културног организовања и Самоуправне интересне заједнице културе као новије организације у делегатском систему, као и свих осталих посленика у култури. Њихова заједничка акција мора створити све предуслове да се доследно потврди управо та нова заснованост културе у сфери рада, културе и самоуправљања. Да се садржај, стваралачки смисао и потенцијал културе стално обогаћују и потврђују увек новим резултатима.

Сведоци смо да живимо у историјском раздобљу, када револуционарна кретања у нашем друштву траже, више него икада, нове иницијативе и подухвате. Због тога у свим, а нарочито у оваквим приликама, када обележавамо једну значајну годишњицу, увек на нов начин, срањујемо наш ход са оним што се од нас тражи, критички се осврћемо на све оно што смо досада постигли, да бисмо, наравно, скупили нове снаге и брже наставили путем којим смо одлучно кренули. Реалистички оцењујући тај ход и напредак у превладавању свега онога што је стајало као проблем у развоју културе и стваралаштва, Културно-просветна заједница као изузетно значајна асоцијација културних посленика, до скоро пре неколико година и једина организација културног живота, остварила је веома значајне резултате, иако у свему томе нема места за самозадовољство, јер треба ићи даље баш због тога што је култура живи организам који се обликује и темељи на оном живом духовном богатству које човек ствара и уграђује у токове наше револуције и непрекидне

борбе за нове односе. Зато борба за ослобађање рада и човека, демократске и равноправне односе, слободарске тежње, прожета живим богатством наших културних садржаја чини јединствени део нашег историјског циља, потпуног ослобађања човека од класних и свих других стега и ограничења.

Довољно је јасно да се снага и значај културних акција не може упоређивати са оним како је некада било. Искуства из прошлости могу бити корисна једино ако им прилазимо са марксистичке тачке гледишта, наравно, имајући у виду време и услове у којима се боримо за нове друштвене односе и нову социјалистичку културу. Мора се добро разликовати матица револуције од њених пратећих и пролазних појава. Слух организатора културног живота мора бити још изоштренији када су у питању културне потребе радничке класе и нашег покрета у целини. То није дуг, него обавеза. У свему томе мора да буде више селективности у смислу изостављања и превазилажења преживелих културних садржаја и напајања нашег живота савременим социјалистичким културним тековинама и остварењима.

ПРЕСТА
ПОРТОВА

Културно-просветна заједница, од њеног формирања до данас, реализовала је бројне програме у нашем културном животу. Илустрације ради, споменимо прве акције описмењавања наших грађана, организовање разноврсних програма за грађане, омладинске радне акције, па касније ближе нашем времену, углавном је велики напор око развоја културног аматеризма, стварања културно-уметничких друштава, неговање и развијање бројних акција као: такмичење за читалачку значку, акције за више читања књига, такмичење школа, такмичење села и бројне друге.

Наша активност је усмерена, али је још прецизније морамо засновати на оном ставу записаном у Програму Савеза комуниста Југославије: „Човек се у социјализму мора осећати свој, али не као себичан и усамљен појединац. Човек постаје свој, и све више слободан, уколико више учествује у разноврсним облицима заједничке борбе, сарадње и помоћи, коју су засновали на осећању и уверењу заједнице да је човек највећа вредност“.

Овде није могуће, а није ни потребно, да се набрајају све акције које су биле, које су у току, јер су оне остале као драге успомене или су претворене у веома значајна културна остварења. Али је потребно, пре свега, тај ентузијазам и интензитет стално имати на уму као богато искуство на које се темеље нове стваралачке вредности у култури. Дакле, морамо тај интензитет и ентузијазам стално подстицати и критички валоризовати.

Оправдане комуникације у култури, утицаји на друге и примање утицаја, управо, проистичу из суштине њеног културног бића и чине је стално актуелном, комуни-

кативном, живом и стваралачком. Тако је то обиље живота, та разноврсност, испреpletаност, далекосежност и њена дубока заснованост нашим савременим животом, стварањем нових вредности и добара, непроцењиво богатство и насушна потреба сваког покољења и наша неопходност више него ичија друго. Наша богата културна прошлост, још богија садашњост и доста извесна будућност — три су временска стања у којима човек траје, а његови снови о даљем културном напретку бујају снагом живота.

Можда је данас мало невероватно шта су и колико значиле активности које је, у прошлости увек успешно, водила Културно-просветна заједница. Међутим, човек је одувек желео да по нечему остане трајан и свремен као што је и живот као универзална лепота трајан. Отуда је и долазило до великог одрицања слободног времена за потребе остваривања програма културног развитака у свим срединама наше општине. Данас се радосно сећамо свих неимара у култури, свих оних који су живи и оних који нису међу нама, а борили су се за културни напредак овог нашег поднебља. Свако стваралаштво које служи човеку и његовом ослобађању има за циљ, пре свега, остваривање царства слободе. Отуда и револуција која траје, у чијем средишту се ми данас налазимо значи ослобађање духа па тако револуција и култура у њој непрекидно теже за променама постојећег. Вељко Влаховић између правог револуционара и правог уметника ставља знак једнакости. И једни и други су ствараоци, и једни и други теже за измене, револуционишу, хуманизују свет. То је, такође, циљ борбе радничке класе, то је коначан циљ марксистичке идеологије, јер култура и стваралаштво нису ванкласне и вандруштвене категорије, него дубоко прожимају целокупни наш живот.

Наш пређени пут је показао да живот није никаква идила, него стална борба, непрекидан сукоб интереса привремено успостављена равнотежа тих интереса да би касније дошло до нарушавања те равнотеже и тако без краја. Тим антагонизмима увек основно обележје и тон даје сукоб класа и класних интереса. Немогуће је живети ван тих сукоба и те борбе. Културно-просветна заједница као асоцијација културних стваралаца следила је дијалектику живота. Она је очевидно наставила и у послератном периоду продужавала оно творачко из народноослободилачке борбе што је из темеља потресло наслеђено стање и отварала — наравно према својим могућностима и удружена са другим факторима — нове облике и садржаје нашег културног живота.

У свом историјском развоју човек је увек полазио од онога што је остварио и у томе повлачио границе одвајајући старо од новог, сањајући о будућем, поносан због насталих промена које остварује. Културно-просветна заједница као асоцијација посленика у култури у свом интензивном раду на остваривању бројних програма ра-

звоја културе, дала је велики допринос променама које су настале у свим срединама наше општине. Иза ње су остала таква културна остварења која је, заиста продужавају у трајању и чине је у појединим акцијама незаменљивим обликом организовања и деловања.

Развојни период, о коме је реч, улио је у непресушну реку наше културе нова уметничка дела, нова имена, веома вредна, веома значајна због којих ово наше доба с правом сматрамо културно изузетно богатим. То је, најкраће, наша садашњост: лепа и ружна, динамична и трема, племенита и сурова као и живот.

Просто је невероватно са чиме се почињало, шта су све значили први весници у култури који су своје слободно време из великог ентузијазма поклањали раду у култури. То је данас тешко упоредиво са нашим, стварно, потпуно измењеним условима живота и рада. Очевидно је да мотивисаност зато није била потпуно иста, резултати, исто тако, нису исти, али је вероватно била иста вековна тежња човека да по нечему остане трајан, да радом и делом продужи свој живот, јер га једино тако и може продужити.

Данашња активност Културно-просветне заједнице усклађена је са новим облицима делегатског одлучивања и деловања и она ангажовано делује у оквиру Социјалистичког савеза радног народа као најширег фронта организованих снага у сваком погледу, а посебно кад је развој културе у питању. Њено постојање, итекако има свог смисла. Остваривањем њених програма дајемо велики допринос остваривању крупних и значајних задатака нашег културног развитака. Иако још постоје понегде контраверзна тумачења, она је веома погодан облик — рекло би се тешко заменљив и зато јој и треба обезбедити услове за несметан рад и окупљање друштвених снага које ће културни развитац увек кретати напред.

ПОБЕДА
ОК ПОБРА